

**ศึกษาวิเคราะห์ความสำคัญของพระธาตุอิงฮังที่มีต่อวิถีชีวิตของประชาชน
แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**
**AN ANALYTICAL STUDY OF THE IMPORTANCE OF PHRATHATINGHANG
TOWARDS THE PEOPLE'S WAYS OF LIFE AT SAVANNAKHET PROVINCE
IN LAOS PEOPLE'S DEMOCRATIC REUBLIC**

พระวงศกร สุเมธ¹ พระวิมาน คมกัปปัญญ²
Phra Vongsakone Sumeto Phra Viman Khampirapunno

¹นักศึกษาลัทธิพุทธศาสนาเถรวาทบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี
²อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี
*ผู้ประสานงานหลัก Email : Vongsakone1993@gmail.com

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญของพระธาตุเจดีย์ตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อศึกษาความเป็นมาและอิทธิพลของพระธาตุอิงฮังที่มีต่อชาวแขวงสะหวันนะเขต ประเทศลาว และเพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสำคัญของพระธาตุอิงฮังที่มีต่อวิถีชีวิตของประชาชน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

ผลการวิจัยพบว่า ชาวพุทธเชื่อว่าพระธาตุเจดีย์เป็นองค์แทนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การแสดงความเคารพนับถือต่อพระธาตุเจดีย์เท่ากับการแสดงออกต่อพระพุทธรูป การสร้างพระธาตุเจดีย์จึงถือเป็นประเพณีนิยมสำหรับชาวพุทธศาสนิกชน เพื่อใช้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ

พระธาตุอิงฮัง มีความเป็นมาเชื่อมโยงกับสมัยพุทธกาลที่เชื่อว่าพระพุทธรูปได้เสด็จมาในบริเวณที่ก่อสร้างพระธาตุ โดยสร้างขึ้นเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธรูป เป็นสถาปัตยกรรมแบบผสมผสาน เพราะได้มีการบูรณะมาหลายยุคสมัย ซึ่งเป็นพระธาตุสำคัญที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิต ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี จิตใจและปัญญา ของประชาชนชาวสะหวันนะเขตและชาวลาวทั่วประเทศ

ผลการวิเคราะห์ความสำคัญของพระธาตุอิงฮังที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของประชาชน ชาวสะหวันนะเขต จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) กายภาพ คือ ความสำคัญด้านกายภาพ 2) ศีลภาพ คือ ความสำคัญด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม 3) จิตภาพ คือ ความสำคัญด้านจิตใจ 4) ปัญญาภาพ คือ ความสำคัญด้านปัญญา

คำสำคัญ : ศึกษาวิเคราะห์, ความสำคัญ, พระธาตุอิงฮัง, วิถีชีวิต

Abstract

The research aimed to study the importance of the Buddhist stupa, to study the history and influence of Phrathatinghung towards the people in Savannakhet province, Lao as well as to analyze the importance of Phrathatinghung in relation to the people's ways of life at Savannakhet province in Lao.

It has been found, under the study that Buddhist believed in the stupa as it was the representative of the Buddha. Respecting the stupa, represented to the worshipping of the Buddha. Building of the stupa was recognized as predominant tradition for Buddhist in order to enshrine the Buddha's relics.

The history has shown the connection of the Buddha period, and it was said that once the Buddha came to the area within stupa constructed. The stupa was built in order for enshrining the Buddha's relics. The integrated-architecture was the form of the stupa and has been reconstructed constantly. The stupa has influenced the ways of life, belief, culture and tradition, mentality and wisdom of the people in Savannakhet province and Lao all over the country.

The analysis of the importance of Phrathatinghung in relation to the people's ways of life in Savannakhet province has been split neatly into four parts, viz. 1) physical development- physical importance 2) moral development- social and circumstance importance 3) emotional development- emotional importance and 4) intellectual development- wisdom importance.

Keywords: Analytical study, Importance, Phrathatinghung, Ways of life.

1. บทนำ

ประเทศลาวได้รับวัฒนธรรมประเพณีมาจากพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก ทั้งทางด้านคุณธรรม จริยธรรมและการดำเนินชีวิต โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ รวมทั้งวัฒนธรรม และประเพณีต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนาและยังมีความเชื่อที่ผูกพันอยู่กับพระพุทธศาสนา วิธีการหนึ่งที่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันก็คือ “แสดงความเคารพศรัทธา ต่อศาสนา โดยสร้างพระธาตุเจดีย์และนำพระบรมสารีริกธาตุ ของพระพุทธองค์มาประดิษฐานในพระธาตุเจดีย์นั้น” (พระธรรมราชา นวตฺร, 2530 : 94) โดยเฉพาะความเชื่อที่เกี่ยวกับพระธาตุต่างๆ ซึ่งในประเทศลาวมีพระธาตุองค์สำคัญจำนวนมาก เช่น พระธาตุหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของชาวลาว เป็นพระธาตุที่ประดิษฐานพระอัฐกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ส่วนหัวหนา ๒๗ พระองค์ ซึ่งได้อัญเชิญมาจากเมืองราชคฤห์ ประเทศอินเดีย พระธาตุหลวงตั้งอยู่กลางกรุงเวียงจันทน์ ทั้งนี้ยังมีพระธาตุองค์อื่น ๆ ที่สำคัญเป็นจำนวนมากในประเทศลาว

ส่วนในแขวงสะหวันนะเขตก็มีพระธาตุอิงฮัง เป็นพระธาตุที่ศักดิ์สิทธิ์อันเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวสะหวันนะเขต เป็นที่เคารพสักการะของชาวลาวมาตั้งแต่โบราณกาล และเป็นศาสนสถานที่ได้รับอารยธรรมความเจริญจากชนชาติต่าง ๆ ในสุวรรณภูมิ สะท้อนถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม พระธาตุอิงฮังตั้งอยู่ที่ บ้านธาตุอิงฮัง เมืองโกสอนพมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต ห่างจากตัวเมืองราว 12 กิโลเมตร ตามถนนสาย สะหวันนะเขต-เซโน ทางหมายเลข 9 พระธาตุอิงฮังตั้งอยู่บริเวณลานกว้างล้อมรอบด้วยดงใหญ่ที่มีไม้เต็งรัง ในรัศมีประมาณ 1 กิโลเมตร ตรงกลางเป็นพระธาตุทรงสี่เหลี่ยมที่มีลวดลายวิจิตรพิสดาร พระธาตุอิงฮังตามตำนานที่ปรากฏใน “อรรถนิทาน” (ตำนานพระธาตุพนม) ในตอนหนึ่งว่า “ครั้นแล้ว พระพุทธองค์ก็เสด็จมาทางอากาศลงประทับที่ดอยกัปปนิคี คือว่าภูเก้าพรร ในราตรีนั้น วิสสุกรรมเทวบุตรลงมาอุปัฏฐาก พระพุทธองค์อยู่จนตลอดรุ่ง กาลนั้นพระพุทธองค์ทรงผ้าแล้วเอาบาตรห้อยไว้ที่เหง้าหมากทัน ไม้ป่าแบ่งต้นหนึ่งเบื้องทิศตะวันตก แล้วเสด็จลงไปสู่ริมแม่น้ำที่นั่น เพื่อชำระพระบาทบัณฑุกำพลศิลาอาสน์ของพระอินทร์ ก็กระด้างแข็ง พระอินทร์เห็นเหตุดังนั้นก็เสด็จลงไปสู่ป่าหิมพานต์ นำเอาน้ำแต่สระอโนดาต พร้อมด้วยไม้สีฟันมาถวายพระพุทธองค์ทรงชำระแล้วก็ทรงบาตรผินพระพักตร์สู่ทิศตะวันออก แล้วก็เสด็จไปประทับอิงต้นรังต้นหนึ่งใต้ปากเขเล็กน้อย ทอดพระเนตรเมืองศรีโคตรตะบอง เพื่อจะเสด็จเข้าไปบิณฑบาตในพระนคร ครั้นนั้นพระยาเจ้าเมืองศรีโคตรตะบองนั้น ได้ทรงบำเพ็ญบุญสมภารมาเป็นอเนกประการ เหตุนี้จึงได้มาเสวยราชสมบัติบ้านเมืองในชมพูทวีปเป็นครั้งที่ 3 เพื่อจักได้โชตนาพระพุทธศาสนา จึงได้ชื่อว่า พระยาดิโคตรบุร” (สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง ผ.ศ. และคณะ, 2550 : 2 - 3) ต่อมาจึงได้สร้างพระธาตุขึ้น โดยถือเอาพุทธกิริยาตอนที่พระองค์พึงต้นฮังเป็นชื่อพระธาตุ เรียกว่าพระธาตุอิงฮัง พระธาตุอิงฮังเริ่มสร้างขึ้น ในสมัยอาณาจักรศรีโคตรตะบองเรืองอำนาจ ราวพุทธศตวรรษที่ 6 พระเจ้าสุมินทราชาราชาธิราช แห่งอาณาจักรศรีโคตรตะบอง พระธาตุอิงฮังสร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องหมายแสดงสถานที่ประทับนั่งขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อคราวเสด็จมาเยี่ยมพระยาศรีโคตรตะบอง ซึ่งได้รับความเคารพนับถือจากชาวลาวตลอดมา (เพชรสะหมอน พอนวิไลสีก, 2545 : 3) พระธาตุอิงฮังเป็นปูชนียสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ มีอิทธิพลต่อ คติความเชื่อ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของประชาชนชาวลาวมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะประชาชนชาวสะหวันนะเขต

เพราะพระธาตุอิงฮังเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนชาวลาวทั้งหลาย ในระหว่างเดือนธันวาคมของทุกปี จะมีการจัดงานเฉลิมฉลององค์พระธาตุอิงฮัง ซึ่งจะจัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่เพราะเป็นงานระดับประเทศ โดยมีประชาชนและนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากที่หลั่งไหลเข้ามากราบสักการะขอพรจากองค์พระธาตุ ทั้งนี้ ในวันปกติก็จะมีผู้คนเข้ามากราบสักการะขอพรจากองค์พระธาตุเป็นประจำทุกวัน โดยเชื่อว่าจะเป็นมงคลแก่ชีวิต นอกจากคติความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าและพระสารีริกธาตุแล้ว ชาวสะหวันนะเขตยังเชื่อเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ขององค์พระธาตุว่า ถ้าได้มากราบสักการะแล้วจะทำให้มีแต่สิ่งดีๆ เข้ามาในชีวิต ดังนั้น จึงทำให้ประชาชนชาวสะหวันนะเขต มีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับพระธาตุอิงฮังมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า พระธาตุอิงฮังมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของประชาชนชาวสะหวันนะเขตเป็นอย่างมาก จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์ความสำคัญของพระธาตุอิงฮังที่มีต่อวิถีชีวิตของประชาชน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” เพื่อทำให้เข้าใจอิทธิพลของพระธาตุอิงฮังที่มีต่อวิถีชีวิตของประชาชนชาวสะหวันนะเขต และเพื่อนำองค์ความรู้ไปใช้เสริมสร้างวิถีชีวิตของชาวสะหวันนะเขตต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาความสำคัญของพระธาตุเจดีย์ตามแนวทางพระพุทธศาสนา
- 1.2.2 เพื่อศึกษาความเป็นมาและอิทธิพลของพระธาตุอิงฮังที่มีต่อชาวแขวงสะหวันนะเขต ประเทศลาว
- 1.2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสำคัญของพระธาตุอิงฮัง ที่มีต่อวิถีชีวิตของประชาชน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาเอกสารและลงพื้นที่เก็บข้อมูล ในประเด็นที่เกี่ยวกับอิทธิพลความเชื่อในพระธาตุอิงฮังที่มีต่อวิถีชีวิตของประชาชนชาวสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยจำแนกขอบเขตการศึกษาออกเป็น 4 ลักษณะดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านเอกสาร

ขอบเขตของการวิจัยด้านเอกสาร (Documentary Research) จำแนกออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

- 1) เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) คือพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับ มหาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙
- 2) เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) คือเอกสาร หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และบทความต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ศึกษา เช่น คัมภีร์พุทธศาสนา อรรถกถา ฎีกา คัมภีร์วิสุทธิมรรค วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา ตำรา เอกสารวิชาการ หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัย รวมทั้งข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยอาศัยแหล่งข้อมูลสำคัญ

จากหอสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี หอสมุดมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี หอสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี หอสมุดแขวงสะหวันนะเขต ประเทศลาว เป็นต้น

3.2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในการวิจัยจำแนกออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ศึกษาความสำคัญของพระธาตุเจดีย์ตามแนวทางพระพุทธศาสนา 2) ศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของพระธาตุอิงฮัง แขวงสะหวันนะเขต ประเทศลาว 3) ศึกษาวิเคราะห์ความสำคัญพระธาตุอิงฮัง ที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของประชาชน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของพื้นที่ในการวิจัย คือ แขวงสะหวันนะเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อศึกษาอิทธิพลความเชื่อ ในพระธาตุอิงฮังที่มีต่อวิถีชีวิตของประชาชนในแขวงสะหวันนะเขต เพราะเป็นพื้นที่ตั้งของพระธาตุอิงฮัง

3.4 ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

การศึกษาวិเคราะห์อิทธิพลความเชื่อในพระธาตุอิงฮัง ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากประชากรในพื้นที่ แขวงสะหวันนะเขต 5 กลุ่มดังนี้

1) พระสงฆ์ระดับพระสังฆาธิการในแขวงสะหวันนะเขต	จำนวน 3 รูป
2) ข้าราชการในแขวงสะหวันนะเขต	จำนวน 3 คน
3) ผู้ทรงคุณวุฒิในแขวงสะหวันนะเขต	จำนวน 3 คน
4) ผู้นำชุมชนในแขวงสะหวันนะเขต	จำนวน 3 คน
5) ประชาชนในแขวงสะหวันนะเขต	จำนวน 10 คน

รวมประชากรที่ให้ข้อมูลทั้งหมด จำนวน 22 รูป/คน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary) และการศึกษาเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Work Study) โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) กับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัย ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

4.1 ขั้นตอนการกรอบในการวิจัย

ขั้นแรกผู้วิจัยได้กำหนดกรอบเนื้อหาในการวิจัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยให้อยู่ในกรอบเนื้อหา 3 ส่วน ประกอบด้วย 1) ความสำคัญของพระธาตุเจดีย์ตามแนวทางพระพุทธศาสนา 2) ความเป็นมาและความสำคัญของพระธาตุอิงฮัง แขวงสะหวันนะเขต ประเทศลาว 3) วิเคราะห์ความสำคัญของพระธาตุอิงฮัง ที่มีต่อวิถีชีวิตของประชาชน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว เป็นประเด็นหลักในการวิจัยครั้งนี้

4.2 ขั้นศึกษารวบรวมข้อมูล

1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลภาคเอกสาร (Documentaries)

ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเอกสารดังต่อไปนี้

(1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ โดยมุ่งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนเรื่อง อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องพระธาตุ

(2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ วรรณคดีพระไตรปิฎก เอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ในประเด็นที่เกี่ยวกับอิทธิพลความเชื่อในพระธาตุ เป็นประเด็นหลักของการวิจัย

(3) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Work Study)

การศึกษารวบรวมข้อมูลภาคสนาม เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย 5 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิในแขวงสะหวันนะเขต กลุ่มที่ 2 ผู้นำชุมชนในแขวงสะหวันนะเขต กลุ่มที่ 3 พระสงฆ์ระดับพระสังฆธิการในแขวงสะหวันนะเขต กลุ่มที่ 4 ข้าราชการในแขวงสะหวันนะเขต และกลุ่มที่ 5 ประชาชนในแขวงสะหวันนะเขต รวมทั้งหมดจำนวน 22 รูป/คน โดยใช้เครื่องมือในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง สมุดบันทึก อนุทิน การวิจัย คอมพิวเตอร์ แบบบันทึกการสังเกต และกล้องถ่ายรูป เป็นต้น โดยมีขั้นตอนในการศึกษารวบรวมข้อมูลภาคสนาม ดังต่อไปนี้

(1) สำรวจบริบทพื้นที่วิจัย

(2) ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องล่วงหน้าเพื่อขอเก็บข้อมูลวิจัย

(3) กำหนดประเด็นที่จะเก็บข้อมูล

(4) สร้างเครื่องมือและตรวจสอบเครื่องมือ คือ การสร้างแบบสัมภาษณ์ ให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของเครื่องมือ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

(5) ออกหนังสือนัดกลุ่มเป้าหมายเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

(6) เตรียมความพร้อมของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น แบบสัมภาษณ์ สมุดบันทึก อนุทินการวิจัย คอมพิวเตอร์ แบบบันทึกการสังเกต เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป เป็นต้น

(7) ลงมือเก็บข้อมูลในพื้นที่กับประชากรกลุ่มเป้าหมาย

(8) รวบรวมและตรวจสอบข้อมูล

4.3 ขั้นตรวจสอบข้อมูล

หลังจากที่ได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนามแล้ว นำข้อมูลมาทำการตรวจสอบความเที่ยงตรง ความชัดเจน ความถูกต้อง และความเหมาะสม ส่วนข้อมูลใดที่ขาดความชัดเจนก็กลับไปรวบรวมใหม่เพิ่มเติม และตรวจสอบว่าข้อมูลที่มีอยู่เพียงพอต่อการวิเคราะห์และตอบปัญหาการวิจัย

หรือไม่ ส่วนใดที่ยังไม่พอสำหรับการวิเคราะห์และตอบปัญหาการวิจัยก็กลับไปรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมอีกครั้ง เฉพาะประเด็น จากนั้นจึงนำมาจัดระเบียบข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.4 ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วมาศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตีความข้อมูลที่รวบรวมมาทั้งหมดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ จัดความสัมพันธ์ของข้อมูลให้เชื่อมโยงกันรอบด้าน เพื่อตอบปัญหาในการวิจัยที่มีความสัมพันธ์กับประโยชน์ที่จะได้รับการจากการวิจัย เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัย

4.5 ชั้นเรียบเรียงข้อมูล

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดแล้ว นำข้อมูลมาเรียบเรียงและจัดหมวดหมู่ของข้อมูล จัดลำดับความสำคัญของประเด็นการวิจัย ว่าส่วนใดเป็นประเด็นหลักหรือประเด็นเสริมในการวิจัย โดยให้น้ำหนักกับประเด็นหลักในการวิจัย โดยเรียบเรียงข้อมูลตามสารบัญชั้วคร่าว

4.6 ชั้นเขียนงานวิจัย

หลังจากเรียบเรียงข้อมูลแล้วลงมือเขียนงานวิจัย โดยเขียนในลักษณะของการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) ให้เป็นไปตามกรอบของการวิจัย และถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่กำหนดไว้ในคู่มือการทำวิทยานิพนธ์ และสารนิพนธ์

4.7 ชั้นสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

หลังจากเขียนในบทที่ 1-4 แล้ว นำข้อมูลมาประมวลสรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ รวมทั้งนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของรายงานการวิจัยเชิงคุณภาพแบบพรรณนาวิเคราะห์เสนอต่อมหาวิทยาลัย เพื่อขอสอบ ปรับปรุงงานวิจัย และนำผลการวิจัยเสนอต่อหน่วยงานในพื้นที่วิจัย

5. สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีเนื้อหาหลัก 3 ประเด็น ประกอบด้วย 1) ความสำคัญของพระธาตุเจดีย์ตามแนวทางพระพุทธศาสนา 2) ความเป็นมาและอิทธิพลของพระธาตุอิงฮัง แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว 3) วิเคราะห์ความสำคัญของพระธาตุอิงฮังที่มีต่อวิถีชีวิตของประชาชนชาวสะหวันนะเขต สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว ซึ่งมีเนื้อหาโดยสรุปเป็นรายประเด็น ดังต่อไปนี้

5.1 ความสำคัญของพระธาตุเจดีย์ตามแนวทางพระพุทธศาสนา

พระธาตุ หมายถึง อัฐิ (กระดูกที่เผาแล้ว) ของพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระอรหันต์ ถ้าเป็นอัฐิของพระพุทธเจ้า เรียกว่า พระบรมสารีริกธาตุ หรือพระบรมธาตุ ถ้าเป็นอัฐิพระอรหันต์ เรียกว่า พระธาตุ แต่โดยทั่วไปแล้วจะเรียกรวม ๆ ว่า พระธาตุ ส่วนเจดีย์ หมายถึง สิ่งก่อสร้างหรือสิ่งของที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่เคารพบูชา เมื่อมารวมเข้ากันเรียกว่า พระธาตุเจดีย์ ซึ่งมีความหมายกว้างครอบคลุมสิ่ง ที่ควรบูชาสักการะทุกอย่าง สร้างขึ้นเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ พระบรมธาตุหรืออัฐิธาตุ และสร้างขึ้นเพื่อเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา เพื่อให้เป็นสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของเหล่า

พุทธศาสนิกชน เป็นอนุสรณ์ที่เตือนใจให้เกิดศรัทธาและกุศลธรรมอื่นๆ การสร้างพระธาตุเจดีย์ เป็นประเพณี อีกอย่างหนึ่งของพระพุทธศาสนา และยังเป็นพุทธประสงค์ของพระพุทธเจ้า ในการสร้างพระธาตุเจดีย์นั้น ไม่ได้มีเพียงในสมัยพระโคตมพุทธเจ้าเท่านั้น แต่ในสมัยพระที่ปึงกรพุทธเจ้าและพระพุทธานุเจ้าองค์อื่น ๆ ก็ นิยมสร้างพระธาตุเจดีย์เช่นกัน การสร้างพระธาตุเจดีย์ในสมัยพระโคตมพุทธเจ้านั้น หลังจากถวายพระเพลิง พระพุทธสรีระเสร็จแล้วโศกพราหมณ์ก็ได้แบ่งพระบรมสารีริกธาตุออกเป็น 8 ส่วน โดยแจกจ่ายให้กับ กษัตริย์แต่ละหัวเมืองเพื่อนำไปสักการบูชา พระธาตุเจดีย์นั้นมีอยู่ 4 ประเภท คือ

- 1) ธาตุเจดีย์ หมายถึง เจดีย์ที่สร้างขึ้นเพื่อบรรจุหรือประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุหรือพระบรมธาตุของพระพุทธเจ้า
- 2) บริโภคเจดีย์ หมายถึง สังฆนียสถานทั้ง 4 แห่ง คือ ที่ประสูติ ตรัสรู้ แสดงพระธรรมปฐมเทศนาและปรินิพพาน
- 3) ธรรมเจดีย์ หมายถึง เจดีย์ที่ประดิษฐานพระธรรม คัมภีร์ของพระพุทธเจ้า ส่วนมากได้แก่ หัวใจพระพุทธศาสนา
- 4) อุทเทสิกเจดีย์ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นแต่พระพุทธเจ้า เช่น รอยพระพุทธบาท กงจักร พระแท่น ถือเป็นอุทเทสิกเจดีย์

นอกจากนี้ พุทธศาสนิกชนยังให้ความสำคัญต่อพระธาตุเจดีย์เป็นอย่างมาก เพราะถือเป็นฐานะ เป็นองค์แทนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเชื่อว่าเป็นลักษณะของพระพุทธเจ้าทุกอย่าง มีฐานะเทียบเท่า พระพุทธเจ้า การแสดงความเคารพนับถือต่อพระธาตุเจดีย์เท่ากับการแสดงออกต่อพระพุทธเจ้า เช่น การ แสดงออกถึงการระลึกถึงพระพุทธเจ้า การแสดงออกถึงการบูชาบุคคลที่ควรบูชา การแสดงออกถึงวัฒนธรรม อันดีงามของชาวพุทธ การแสดงออกถึงการนำเอาพุทธคุณและพุทธธรรมมาพัฒนาตนเอง การแสดงออกถึง การลดทอนกิเลส การแสดงออกเหล่านี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า ชาวพุทธให้ความสำคัญต่อพระธาตุเจดีย์มาก เพราะถือว่าพระธาตุเจดีย์เป็นที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ เป็นสังฆนียสถาน และเป็นเครื่องอุทิศทาง ศาสนา ฉะนั้น การสร้างพระธาตุเจดีย์จึงถือเป็นประเพณีนิยมสำหรับชาวพุทธศาสนิกชน เมื่อ พระพุทธศาสนาเผยแผ่ไปถึงสถานที่ใด และประชาชนมีความเลื่อมใสศรัทธาถึงพระรัตนตรัยเป็นที่พึงระลึก แล้ว ก็จะนิยมสร้างปูชนียวัตถุ คือ พระธาตุเจดีย์ เพื่อใช้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุขึ้นไว้ให้ประชาชน ที่เป็น พุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสสักการบูชา ณ ที่แห่งนั้นด้วย

5.2 ความเป็นมาและอิทธิพลของพระธาตุอิงฮังที่มีต่อประชาชน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

- 1) ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบริบทพื้นที่วิจัย พอสรุปได้ ดังนี้

พระธาตุอิงฮังตั้งอยู่ที่บ้านธาตุอิงฮัง เมืองโกสอนพมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต พระธาตุอิงฮัง ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ตามถนนสายทางหมายเลข 9 สะหวันนะเขต-เซโน ประมาณ 12 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวขวาเข้าไปหาพระธาตุ ประมาณ 3 กิโลเมตร พระธาตุอิงฮังมีบริเวณพื้นที่ราบลุ่มและ กว้างขวาง สูงลาดเอียงมาทางทิศตะวันออก พระธาตุอิงฮังตั้งอยู่ทางทิศใต้ของหมู่บ้านธาตุอิงฮัง มีหน่วยงาน ภาครัฐทั้งหมด 5 หน่วยงาน และมีสถานที่สำคัญที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือหลายแห่ง นอกจากนี้ ยังมี

พื้นที่ปลูกสร้างอาคารบ้านเรือนและเรือกสวนไร่นาของชาวบ้านเป็นจำนวนมาก สภาพสังคมของชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงกับพระธาตุอิงฮัง ส่วนมากจะเป็นสังคมแบบเกษตรกร ผู้คนส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรเป็นสังคมที่กำลังพัฒนาไปเป็นสังคมเมือง ประชาชนส่วนมากนับถือพระพุทธศาสนา โดยมีพระธาตุอิงฮังเป็นศูนย์รวมทางด้านวัฒนธรรมประเพณีและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีวัฒนธรรมอันดีงามเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง

2) ความเป็นมาของพระธาตุอิงฮัง พอสรุปได้ ดังนี้

(1) ความเป็นมาของพระธาตุอิงฮัง

พระธาตุอิงฮังสร้างขึ้นในสมัยอาณาจักรศรีโคตรตะบองหรือโคตรบูรณ ประมาณ พ.ศ. 400 ซึ่งอยู่ในสมัยพระเจ้าสุมิตธรรมวงศา ท่านสร้างขึ้นตามคำแนะนำของสมณทูตทางพระพุทธศาสนา ที่ได้เดินทางเข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสุวรรณภูมิ ครั้งแรกสร้างเป็นธาตุกู่เมื่อสร้างเสร็จแล้ว จึงอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ (กระดูกสันหลัง) ของพระพุทธเจ้า ที่อัญเชิญมาจากกรุงราชคฤห์มาประดิษฐานไว้ในธาตุกู่ เพื่อเป็นเครื่องหมายแทนสถานที่ปรินิพพานขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่พระองค์เสด็จปรินิพพานในป่าไม้อัง บางตำนานก็กล่าวว่าพระพุทธเจ้าได้เสด็จมาโปรดสัตว์โลก และได้รับอาราธนาให้ฉันภัตตาหารโดยการนั่งพิงต้นไม้ยังในที่นั้น ต่อมาพระเจ้าสุมิตธรรมวงศาผู้ปกครองอาณาจักรศรีโคตรตะบองจึงได้สร้างพระธาตุกู่ขึ้น เพื่อเป็นที่ระลึกถึงองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

(2) จุดประสงค์ของการสร้างพระธาตุอิงฮัง

พระธาตุอิงฮังสร้างขึ้นเพื่อ เป็นเครื่องหมายแทนสถานที่เสด็จปรินิพพานของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ป่าไม้อัง เมืองกุสินารา ที่ประเทศอินเดีย อีกนัยหนึ่งก็เพื่อเป็นการบูชาคุณของพระพุทธเจ้า เพราะพระองค์เป็นผู้ทรงคุณอันประเสริฐอย่างมาก ยากที่จะพรรณนาให้สิ้นสุดได้ และเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ (กระดูกสันหลังพระพุทธเจ้า) ที่อัญเชิญมาจากกรุงราชคฤห์ มาประดิษฐานไว้ในพระธาตุแห่งนี้ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนาและเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้สักการบูชา

(3) การบูรณะขององค์พระธาตุอิงฮัง

พระธาตุอิงฮังมีการบูรณะ 4 สมัย คือ สมัยแรก ในระหว่างพวกเขมรโบราณแผ่อำนาจเข้ามาครอบครองดินแดนลาว สมัยที่สอง คือ สมัยสมเด็จพระไชยเชษฐาธิราช ท่านสร้างต่อเติมและทรงดัดแปลงพระธาตุอิงฮังให้เป็นเจดีย์ในทางพระพุทธศาสนา สมัยที่สาม คือ สมัยฝรั่งเศสปกครองลาว สมัยที่สี่ คือ ได้มีการเพิ่มเติมเศวตฉัตรยอดสุดขององค์พระธาตุจาก 5 ชั้น เป็น 7 ชั้น ภายใต้การนำพาของท่านเจ้าแขวงสุนทอน ประถมมวง และยาท่านเหลื่อม ปสนนจิตโต

(4) รูปแบบศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมขององค์พระธาตุอิงฮัง

พระธาตุอิงฮังเป็นศิลปะแบบศาสนาพราหมณ์ผสมพระพุทธศาสนา โดยองค์พระธาตุประกอบด้วยฐาน 3 ชั้น ลดหลั่นกันเป็นลำดับ ฐานล่างและฐานกลางเป็นศิลปะดั้งเดิม สมัยอาณาจักรศรีโคตรตะบองและอาณาจักรเขมร ฐานบนและยอดสุปเป็นศิลปะสมัยล้านช้าง อันเป็นสถาปัตยกรรมทรงสูงแบบก่ออิฐถือปูนประดับกระจก ลายปูนปั้นประดับกระเบื้องลงยาทั่วองค์พระธาตุและมีการประดับประดา

ด้วยองค์ประกอบทางพุทธศิลป์ ซึ่งล้วนมีความหมายตามหลักธรรมในทางพุทธศาสนา โดยเฉพาะฐานองค์พระธาตุที่ซ้อนกัน มีลักษณะเป็นสถาปัตยกรรมทรงสี่เหลี่ยมลดหลั่นกัน 3 ชั้น เปรียบเสมือนไตรภูมิทั้งสาม

3) อิทธิพลของพระธาตุอิงฮังที่มีต่อวิถีชีวิตของประชาชน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พอสรุปได้ ดังนี้

(1) อิทธิพลที่มีต่อพระพุทธศาสนาในประเทศลาว

พระธาตุอิงฮังเป็นปูชนียสถานที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนาคือเป็นที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ (กระดูกสันหลัง) ของพระพุทธเจ้า อีกทั้งยังเป็นโบราณคดีและปูชนียสถานที่สำคัญของพระพุทธศาสนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่เรียนรู้ทางวัฒนธรรมประเพณีเชิงพุทธอีกด้วย จึงทำให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคงในประเทศลาว

(2) อิทธิพลที่มีต่อประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในประเทศลาว

พระธาตุอิงฮังมีอิทธิพลต่อประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนาในประเทศลาวมาก เพราะผู้นำทุกยุคสมัยของชาวลาวก็ให้ความสำคัญกับพระธาตุอิงฮัง และจะนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการปกครองประเทศ และประชาชนก็จะนำหลักธรรมที่ปรากฏในพระธาตุอิงฮังมาใช้ในการดำเนินชีวิตโดยตลอดมา

(3) อิทธิพลที่มีต่อด้านความเชื่อ

พระธาตุอิงฮังเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวสะหวันนะเขต ประชาชนที่มากกราบองค์พระธาตุเชื่อว่า ถ้าได้มาขอพรจากองค์พระธาตุแล้วทำให้รู้สึกสบายใจ ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำความดี และยังเชื่อว่าถ้าได้มาขอพรจากองค์พระธาตุอิงฮังแล้วจะทำให้ชีวิตของตนเองนั้นดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องหน้าที่การงานหรือเรื่องความรัก รวมทั้งเรื่องอาชีพการงานด้วย นอกจากนี้ยังเชื่อว่าการได้กราบสักการะองค์พระธาตุอิงฮังจะทำให้ทำมาค้าขายได้กำไร และไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ ไม่ถูกรบกวนทำร้ายเพราะมีความเชื่อที่ว่าพระพุทธเจ้าเสด็จมาพิงต้นไม้นี้

(4) อิทธิพลที่มีต่อด้านวิถีชีวิต

ประชาชนชาวสะหวันนะเขต ไม่ว่าจะจัดงานมงคลหรืออวมงคลก็ต้องไปบอกกล่าวต่อองค์ธาตุพระธาตุอิงฮังยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวของผู้ที่สนใจในลักษณะของการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนากับประวัติศาสตร์ และความเป็นเอกลักษณ์ องค์ความรู้เป็นเครื่องดึงดูดจิตใจของชาวสะหวันนะเขต เพราะฉะนั้น ประชาชนจึงมีความผูกพันมีความใกล้ชิดต่อองค์พระธาตุอิงฮังเป็นอย่างมาก โดยมีวิถีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับพระธาตุอิงฮังมาตั้งแต่เกิด

(5) อิทธิพลที่มีต่อด้านวัฒนธรรมประเพณี

พระธาตุอิงฮังมีอิทธิพลต่อประชาชนชาวแขวงสะหวันนะเขตในด้านวัฒนธรรมประเพณีเป็นอย่างมาก ซึ่งจะเห็นได้จากการจัดงานบุญประเพณีต่างๆ เช่น งานบุญเฉลิมฉลององค์พระธาตุที่จัดขึ้นในเดือนธันวาคมของทุกๆ ปี ประชาชนที่เข้ามากกราบสักการบูชาองค์พระธาตุนั้นจะมีวัฒนธรรมประเพณีการแต่งกายเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง เช่น ถ้าเป็นสุภาพสตรีก็จะใส่ผ้าถุง ถ้าเป็นสุภาพบุรุษก็จะแต่งตัวสุภาพเรียบร้อย เพื่อแสดงถึงความเคารพต่อองค์พระธาตุและบ่งบอกถึงวัฒนธรรมอันดีงาม ซึ่งสิ่งนี้ก็จะเป็นการ

สร้างคุณค่าทางด้านจิตใจ โดยมีพระธาตุเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ และส่งเสริมความสามัคคีให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในสังคม อีกทั้งเป็นการส่งเสริมและรักษาเอกลักษณ์ที่ดั้งเดิม เป็นการรักษาวรรณธรรมประเพณีให้คงอยู่ต่อไป

(6) อิทธิพลที่มีต่อด้านจิตใจ

พระธาตุอิงฮังมีอิทธิพลต่อประชาชนแขวงสะหวันนะเขตทางด้านจิตใจเป็นอย่างมาก เพราะประชาชนจะมีความรักและหวงแหนต่อองค์พระธาตุมาก ไม่ว่าประเทศจะตกอยู่ภายใต้การปกครองของใครก็ตาม ประชาชนก็จะช่วยกันปกป้องคุ้มครองไม่ให้ใครเข้ามาทำสิ่งที่ไม่ดีไม่งามต่อองค์พระธาตุได้ ซึ่งจะมีความผูกพันอย่างซาบซึ้งต่อองค์พระธาตุอิงฮัง ไม่ว่าจะเดินทางไป ณ แห่งไหนตำบลใดก็จะระลึกถึงองค์พระธาตุอยู่เสมอ เพื่อขอให้ท่านปกป้องคุ้มครองไม่ให้เกิดอันตรายใดๆ

(7) อิทธิพลที่มีต่อด้านปัญญา

พระธาตุอิงฮังเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นประวัติความเป็นมาขององค์พระธาตุหรือจะเป็นประวัติศาสตร์ชาตินาว พระธาตุอิงฮังยังเป็นสถานที่ศึกษาทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมแบบผสมผสานคือ ศาสนาพราหมณ์ – ฮินดูประสมพุทธศาสนา โดยมีการสร้างมาหลายยุคหลายสมัยและสุดท้ายก็ถูกดัดแปลงมาเป็นศิลปะแบบพุทธ ซึ่งรอบองค์พระธาตุจะเป็นสถาปัตยกรรมแบบพุทธ ซึ่งล้วนมีความหมายตามหลักธรรมในทางพุทธศาสนา ดังนั้น จึงถือได้ว่าพระธาตุอิงฮังเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างสติปัญญาอย่างแท้จริง

5.3 วิเคราะห์ความสำคัญของพระธาตุอิงฮังที่มีต่อวิถีชีวิตของประชาชนแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

1) ทางด้านกายภาพ (กายภาพนา) พอสรุปได้ ดังนี้

การดูแลรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบองค์พระธาตุอิงฮังทางหน่วยงานภาครัฐและประชาชนในชุมชนหมู่บ้านธาตุอิงฮังได้ช่วยกันดูแลรักษาโดยการแบ่งหน้าที่กัน เช่น มีเจ้าหน้าที่ทำความสะอาด เจ้าหน้าที่จัดสรรความเป็นระเบียบเรียบร้อยและฝ่ายประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนหรือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามากราบสักการะองค์พระธาตุได้ช่วยกันดูแลรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมช่วยกัน นอกจากนี้ยังได้มีการปลูกต้นไม้รอบล้อมองค์พระธาตุ เพื่อให้ปรับบรรยากาศและช่วยลดมลภาวะทางอากาศ จัดสรรสถานที่จอดรถไว้บริเวณภายนอกองค์พระธาตุ ไม่ให้เปิดเครื่องเสียงใดๆ ภายในบริเวณรอบองค์พระธาตุเพื่อป้องกันมลภาวะทางเสียงและการจัดสรรให้มีที่ทิ้งขยะสำหรับชุมชน มีฝ่ายประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้แก่เยาวชนและนักท่องเที่ยวที่มากราบสักการะองค์ได้ทิ้งขยะให้ถูกที่ ซึ่งในด้านสถาปัตยกรรม พระธาตุอิงฮังเป็นศาสนสถานแบบผสมผสาน ซึ่งมีลวดลายประดับประดาองค์พระธาตุล้วนเป็นลวดลายที่มีความหมายตามคติความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ผสมกับพระพุทธศาสนา โดยมีสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมที่เป็นต้นแบบสำคัญของสถาปัตยกรรมในยุคปัจจุบัน

2) ทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม (ศีลภาพนา) พอสรุปได้ ดังนี้

ประชาชนชาวแขวงสะหวันนะเขตได้ยึดถือปฏิบัติกันมาอันเป็นการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษนั้นก็คือ ประเพณี 12 เดือน และยังมีประเพณีที่ปฏิบัติต่อองค์พระธาตุ เช่น การที่เข้ามาในบริเวณพระธาตุก็จะ

แต่งตัวสุภาพเรียบร้อย เพื่อแสดงถึงความเคารพอ่อนน้อมต่อองค์พระธาตุ และเมื่อจะเดินทางไป ณ ที่แห่งหนตำบลใดก็ตามต้องบอกกล่าวต่อองค์พระธาตุ ไม่ว่าจะจัดงานมงคลหรืองานอวมงคล จะไปทำงานอยู่ต่างแดนหรือไปศึกษาเล่าเรียนอยู่ต่างแดน ก็ตามต้องมาบอกกล่าวหรือมาบนบานศาลกล่าวต่อองค์พระธาตุ ในแต่ละวันจะมีประชาชนนำดอกไม้ ธูปเทียน มาสักการบูชาขององค์พระธาตุเป็นประจำทุกวัน นอกจากนี้ประชาชนชาวแขวงสะหวันนะเขตยังได้ยึดหลักเบญจศีล และระเบียบกฎเกณฑ์ทางสังคม เช่น เคารพสิทธิของกันและกัน มีการสำรวม กาย วาจา และใจ การสำรวมจึงเป็นสิ่งที่ช่วยจัดระเบียบกฎเกณฑ์ให้สังคมสงบสุข ทั้งนี้ พระธาตุอิงฮังยังเป็นศูนย์กลางในการควบคุมพฤติกรรมของประชาชนชาวแขวงสะหวันนะเขต ประชาชนส่วนใหญ่จะนับถือพระพุทธศาสนา จึงได้ยึดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต นั่นก็คือ หลักเบญจศีลอันเป็นพื้นฐานและเป็นสิ่งควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งจะทำให้มนุษย์เราอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข เพราะเป็นหลักประพฤติปฏิบัติที่ไม่ทำให้เดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น เพราะประชาชนชาวแขวงสะหวันนะเขต ได้ยึดหลักศีล 5 มาโดยตลอด ถึงแม้การอยู่ร่วมกันจะมีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรมประเพณีก็ตาม การอยู่ร่วมกันก็就会有ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ดังนั้น การอยู่ร่วมกันในสังคมของประชาชนชาวสะหวันนะเขตจึงมีความสงบสุข ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรมประเพณีก็ตาม ถ้าในสังคมที่เราอยู่นั้นมีคุณธรรมจริยธรรมแล้วการอยู่ร่วมกันนั้นย่อมเกิดความสงบสุขตามมาเสมอ

3) ทางด้านจิตใจ (จิตตภาวนา) พอสรุปได้ ดังนี้

ประชาชนชาวแขวงสะหวันนะเขตมีความศรัทธาต่อองค์พระธาตุอิงฮังเป็นอย่างมาก เพราะเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ (กระดูกสันหลัง) ของพระพุทธเจ้า ความศรัทธาที่มีต่อองค์พระธาตุส่วนมากจะเชื่อในอำนาจความศักดิ์สิทธิ์ที่มีอยู่ในองค์พระธาตุ ความศักดิ์สิทธิ์ขององค์พระธาตุนั้นเกิดขึ้นด้วยพละคุณภาพ 5 ประการอันได้แก่ พุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพ ปุณฺณานุภาพ เทวานุภาพ ซึ่งเชื่อว่าการที่ได้มากราบสักการะองค์พระธาตุนั้นจะนำมาซึ่งความสุข ความเจริญ และการสร้างกุศลกับองค์พระธาตุนั้นจะมีอานิสงส์มากและเป็นแรงผลักดัน เป็นแรงจูงใจให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ในการที่จะสร้างกุศลคุณงามความดีต่างๆ โดยการตั้งจิตอธิษฐาน ยึดมั่นในศีล ทานบำเพ็ญเพียรปฏิบัติธรรม เจริญสมาธิ ภาวนา เพื่อให้ชีวิตประสบแต่สิ่งดีงาม นอกจากนี้ ยังเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนชาวสะหวันนะเขตทุกคน การที่ได้เข้ามากราบสักการะองค์พระธาตุนั้น ก็จะทำให้เราเกิดความรู้สึกอิ่มใจไม่ให้เกิดไปในทางอกุศล อันเป็นที่ตั้งแห่งความดิ้นรนและจะทำให้จิตใจเกิดความชุ่มชื้นเบิกบาน ดังนั้น ประชาชนชาวแขวงสะหวันนะเขตส่วนมาก จึงมีความปรารถนาที่จะได้มากราบสักการะองค์พระธาตุสักครั้งในชีวิต เมื่อได้มากราบสักการบูชาขององค์พระธาตุแล้วก็จะเกิดความปิติยินดีเป็นอย่างยิ่ง เกิดความเอิบอิ่มอยู่ในจิตใจ บางคนที่ได้เข้ามากราบสักการะแล้วถึงกับร้องไห้เพราะเกิดความปิติอันแรงกล้า ซึ่งอาการอย่างนี้เป็นผลที่เกิดขึ้นจากความสงบของจิต ดังนั้น จึงพูดได้ว่าคนที่เข้ามากราบสักการะองค์พระธาตุนั้นก่อนที่จะมาก็มีศรัทธาอันแรงกล้า เมื่อได้เข้ามาในบริเวณองค์พระธาตุก็เกิดความสงบ เมื่อเกิดความสงบจิตใจก็มีสมาธิ เมื่อมีสมาธิก็ทำให้เกิดปิตอันแรงกล้าขึ้นก่อให้เกิดความศรัทธาซาบซึ้งในพระรัตนตรัย

4) ทางด้านปัญญา (ปัญญาภาวนา) พอสรุปได้ ดังนี้

การที่ประชาชนชาวแขวงสะหวันนะเขตได้เข้ามากราบสักการบูชาองค์พระธาตุอิงฮัง อันเป็นปูชนียสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนานั้น จะทำให้ได้พิจารณาถึงความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของสรรพสิ่ง แม้แต่พระพุทธเจ้าผู้เป็นพระสัพพัญญู คือ ผู้รู้ทุกสิ่งทุกอย่าง ก็ยังทรงดับขันธปรินิพพาน ดังนั้น จึงทำให้เราตระหนักในเบื้องต้นว่า ชีวิตมันเป็นของไม่เที่ยง กว่าจะมีชีวิตเติบโตขึ้นมาได้ ก็ต้องผ่านความทุกข์ หรือความบีบคั้นต่างๆ มากมายสุดท้ายเมื่อเกิดมาแล้วเราก็พยายามแสวงหาสิ่งต่างๆ มาเป็นของตน แสวงหาความรู้ ทรัพย์สินเงินทอง แสวงหาสามีภรรยา ครอบครัว ที่เราคิดว่าเป็นของเรา แต่สุดท้ายก็ไม่มีอะไรเป็นของเราจริงๆ นำไปสู่ความเป็นอนัตตา ไม่มีตัวตนที่แท้จริง แม้แต่ร่างกายของเราก็ต้องลาจาก แม้แต่พระพุทธเจ้าก็ต้องดับขันธปรินิพพาน และสรรพสิ่งก็เช่นกันเมื่อมีเกิด ก็ต้องมีแก่ และมีความเจ็บตายตามมาเสมอ เมื่อได้พิจารณา ก็จะเข้าใจในสัจธรรมของชีวิตว่ามนุษย์เราสุดท้ายก็ต้องตาย เมื่อพิจารณาอย่างนี้แล้วก็จะทำให้เข้าใจหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งการพิจารณาอย่างนี้จะทำให้เราเกิดปัญญาได้

นอกจากนี้ พระธาตุอิงฮังเป็นศิลปะแบบผสมผสาน ซึ่งรอบองค์พระธาตุนั้นก็จะมีหลักปรัชญาทางพระพุทธศาสนา ดังนั้น ประชาชนที่เข้าไปกราบสักการะองค์พระธาตุ เมื่อพิจารณาคติธรรมที่มีอยู่ในองค์พระธาตุนั้นแล้วก็จะเข้าใจถึงหลักธรรมคำสอนที่ปรากฏอยู่ในองค์พระธาตุ เช่น พระธาตุ 4 ด้าน หมายถึงอริยสัจ 4 อันได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค และฐาน 3 ชั้น ที่ลดหลั่นกันเป็นลำดับ หมายถึง ไตรภูมิทั้ง 3 ฐาน ชั้นล่าง หมายถึง กาลภพ คือ มนุษย์ ฐานชั้นกลาง หมายถึง รูปภพ คือ เทวโลก ฐานชั้นบน หมายถึง อรูปภพ คือ พรหมโลก และปลายแหลมสุดขององค์พระธาตุหมายถึง นิพพาน อันเป็นการหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวงไม่ให้เกิดกลับมาเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารวัฏอีกต่อไป

ดังนั้น พระธาตุอิงฮังจึงมีความสำคัญต่อวิถีชีวิต ของประชาชนชาวสะหวันนะเขตเป็นอย่างมาก เพราะประชาชนชาวสะหวันนะเขต ไม่ว่าจะทำอะไร จะเดินทางไป ณ ที่แห่งหนตำบลใด จะจัดงานมงคล หรืองานอวมงคล จะทำธุรกิจอะไร จะไปศึกษาอยู่ที่ไหน ก็ต้องบอกกล่าวต่อองค์พระธาตุ เมื่อมีลูกหลานก็จะเอาไปฝากเพื่อให้เป็นลูกพระธาตุ นอกจากนี้ ประชาชนยังมีความผูกพันและห่วงแหน ไม่ให้ใครเข้ามาทำสิ่งที่ไม่ดีไม่งามกับองค์พระธาตุได้ พระธาตุอิงฮังนอกจากจะเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนชาวสะหวันนะเขตแล้ว ยังเป็นโบราณสถานที่สำคัญของประชาชนชาวลาวอีกด้วย

6. ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยนี้ได้จำแนกข้อเสนอแนะออกเป็น ๓ ส่วนดังต่อไปนี้

6.1 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

- 1) ภาครัฐนำคตินิยมจากพระธาตุไปปรับใช้ในการบริหารหน่วยงานทุกภาคส่วน
- 2) ภาครัฐต้องให้ความสำคัญในงานวัฒนธรรมประเพณีเกี่ยวกับพระธาตุ
- 3) หน่วยงานภาครัฐมีการส่งเสริมพิธีกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- 4) หน่วยงานวัฒนธรรมและแหล่งข่าว มีแผนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบบริเวณพระธาตุ
- 5) ภาครัฐมีแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ

6.2 ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

- 1) วัดควรจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนภายใต้ชื่อโครงการเยาวชนลูกพระธาตุอิงฮัง เพื่อปลูกจิตสำนึกรักและห่วงแหนพระธาตุอิงฮัง
- 2) วัดควรจัดกิจกรรมบรรพชาสามเณรในช่วงปิดเทอม เพื่อบูชาพระธาตุ
- 3) วัดจัดให้มีสถานที่ในการจัดพิธีกรรมเกี่ยวกับพระธาตุอิงฮัง
- 4) วัดร่วมมือกับหน่วยงานราชการส่งเสริมการท่องเที่ยวพระธาตุอิงฮัง
- 5) วัดร่วมมือกับชุมชนพัฒนาโบราณสถานพระธาตุอิงฮัง เพื่อยกระดับไปสู่มรดกโลกต่อไป

6.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับคติธรรมที่ปรากฏในพระธาตุอิงฮัง
- 2) ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของชาวสะหวันนะเขต
- 3) ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับพิธีกรรมที่มีในพระธาตุอิงฮัง
- 4) ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- 5) ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีการท่องเที่ยวสักการะพระธาตุศักดิ์สิทธิ์ในประเทศลาว

เอกสารอ้างอิง

- พระธรรมราชานุวัตร. **อุรังคนิทาน**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : นิสนารการพิมพ์, 2530.
- สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง ผ.ศ. และคณะ. “การวิจัยศิลปะลายลาวที่ปรากฏอยู่ที่พระธาตุอิงฮัง แขวงสะหวันนะเขต”. **วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์**. ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2550) : 2-3.
- เพชรสะหมอน พอนวิไลสัก, **ประวัติพระธาตุอิงฮังและฮัต 12 ประเพณีลาว**, แขวงคำม่วน, ม ป พ, 2545, : 3.